

Beslut

Nyköpings gymnasium NV_NS
Skjutsaregatan 36
611 83 Nyköping

2010-12-08
1 (8)
Dnr 40-2010:1148

Nyköpings kommun
611 83 Nyköping

Kvalitetsgranskning av betygssättning i Nyköpings gymnasium NV_NS i Nyköpings kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat betygssättningen i historia A, kemi A och svenska B på Nyköpings gymnasium NV_NS.

Skolinspektionens sammanfattande bedömning är att lärare i historia A, kemi A och svenska B ger eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier samt att de kunskapskrav som lärarna ställer för olika betyg överensstämmer med respektive kursplans betygskriterier för de olika betygsnivåerna. I svenska B och historia A förekommer dock att lärare även ställer andra krav än vad som framgår av kursplanens mål och betygskriterier. Betyg i kemi A sätts utifrån en likvärdig, allsidig och saklig värdering. I historia A och svenska B förekommer dock att lärare inte sätter betyg utifrån en likvärdig, allsidig och saklig värdering av elevernas kunskaper och förmågor. I kemi A och svenska B sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett sätt som överensstämmer med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan. Lärare i historia A sammanfattar och värderar inte underlag för betyget Godkänt (G) i enlighet med Skolverkets föreskrifter.

Ansvar för betygssättning

Läraren är den som sätter betyget på avslutad kurs. Läraren kan diskutera med andra lärare, men den lärare som ansvarar för undervisningen vid betygssättningsstillfället är också den som ska sätta betyget. Betygssättning är myndighetsutövning och har rättsverkningar för den enskilda eleven.

Rektor har ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Det innebär att rektor ansvarar för att lärare har, eller genom kompetensutveckling får, erforderliga kunskaper om kursplaner, betygskriterier och övriga författningar och föreskrifter för att kunna sätta betyg på ett rättssäkert och likvärdigt sätt.

Huvudmannen har ett övergripande ansvar för verksamheten. Huvudmannen ansvarar för att rektor och lärare har nödvändiga kunskaper och insikter i de föreskrifter som gäller, och att dessa tillämpas.

Skolinspektionen bedömer att:

- vid betygssättning i svenska B och historia A ställs krav som inte framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier (7 kap. 4 § gymnasieförordningen och Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg).
- betyg i svenska B och historia A inte sätts utifrån en likvärdig, allsidig och saklig värdering (1 kap. 2 § 1985 års skollag och Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg).
- betyg i historia A inte sätts enligt Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan (SKOLFS 200:134).

Rektor på skolan ska senast den 8 juni 2011 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits inom ovanstående områden. Mer information ges nedan, under rubriken *uppföljning*.

I motiveringen till beslutet anges även de styrkor i verksamheten som iakttagits.

Skolinspektionens granskning av betygssättningen i Nyköpings gymnasium NV_NS i Nyköpings kommun**Bakgrund**

Skolinspektionen genomför under hösten 2010 en kvalitetsgranskning av betygssättningen i trettiofem gymnasieskolor. Granskningen av Nyköpings gymnasium NV_NS i Nyköpings kommun ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport "Betygssättningen i gymnasieskolan II".

Projektet är ett fortsättningsprojekt och utgår till delar från det föregående projektet "Betygssättning i gymnasieskolan" som granskade om betygssättningen på trettio skolor motsvarade målen i kursplanerna och vilka system skolorna hade för en likvärdig betygssättning.

Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Syfte

Projektets syfte är att granska om rätt betyg sätts i gymnasieskolan. Projektet granskar förutsättningarna för detta genom att studera vilka underlag lärare använder för att bedöma och betygsätta elevernas kunskaper i relation till kursplanernas mål och betygskriterier samt om lärare sammanfattar och värderar olika underlag systematiskt i betygssättningen.

Fokus för denna granskning är betygssättningen i kurserna historia A, kemi A och svenska B. Kvalitetsgranskningen tar sin utgångspunkt i två övergripande frågeställ-

ningar, 1.) är uppgifter/aktiviteter¹ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier? och 2.) sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt² vid betygssättningen?

Tillvägagångssätt

De brister Skolinspektionen identifierar avseende de granskade aspekterna kommuniceras till de granskade skolorna. Men även goda exempel belyses genom att granskningen uppmärksammar gymnasieskolor som bättre än andra lyckas genomföra betygssättningen på ett ändamålsenligt sätt.

De metoder och material som utgör underlaget till beslutet är dokumentanalyser och intervjuer med skolledning, lärare och elever. Dokumenten utgörs av underlag för bedömningar från Nyköpings gymnasium NV_NS som ett urval av lärare i de aktuella kurserna använt i betygssättningen och som skickats in till Skolinspektionen inför besöket. Skolinspektionen besökte Nyköpings gymnasium NV_NS den 26 – 27 oktober 2010.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens granskning.

Den juridiska grunden för Skolinspektionens bedömningar av betygssättningen i Nyköpings gymnasium NV_NS utgörs av: 1 kap. 2 § 1985 års skollag, 7 kap. 4 § gymnasieförordningen (SFS 1992:394), 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (SKOLFS 1994:2) nedan kallad Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan och de delar av kursplanerna för historia A, kemi A och svenska B som rör betygssättning. Företrädare för skolan har beretts möjlighet att ge synpunkter på sakinnehållet som ligger till grund för kvalitetsgranskningens beslut.

Beskrivning av skolan

Nyköpings gymnasium NV_NS har cirka 200 elever på naturvetenskapliga programmet (NV), inriktning natur, och det specialutformade programmet natur – samhällsprogrammet (NS). Skolan ligger i sydvästra delen av Nyköping inom det så kallade

¹ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

² Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

Gripenområdet. Skolans profiler är hälsa/friskvård, hållbar utveckling och värdegrunden.

Skolan leds av en rektor.

Motivering till beslutet

Lärares underlag för bedömning och betygssättning

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier. Dessa mål och betygskriterier ska ligga till grund för elevernas betyg. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har tre aspekter granskats: 1.) ger de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra under kursen och som ligger till grund för bedömning och betygssättning elever möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier, 2.) ställer lärare krav som helt saknar stöd i kursplanens mål och betygskriterier och 3.) överensstämmer de kunskapskrav som lärare ställer för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?

Skolinspektionen bedömer att lärare i historia A, kemi A och svenska B har gett eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier.

Utifrån dokumentanalyser och intervjuer med lärare och elever framkommer att elever i historia A, kemi A och svenska B, genom ett brett och varierat utbud av uppgifter/aktiviteter, erbjudits möjligheter att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av respektive kursplans mål och betygskriterier.

I historia A har elever bland annat i en gruppuppgift getts möjlighet att formulera historiska frågeställningar, beskriva grundläggande drag i den historiska utvecklingen och visat på olika krafter som styrt och styr den historiska processen. Vidare har eleverna i en fördjupningsuppgift getts möjlighet att visa prov på kritisk hållning i ett resonemang om ett historiskt problem samt klarlägga förutsättningar och drivkrafter för människor och samhällen i olika tider.

I kemi A har elever i olika så kallade delprov getts möjlighet att använda införda begrepp, modeller och formler för att beskriva företeelser och kemiska förlopp samt tillämpa sina kunskaper i kemi. I så kallade slutprov har elever även getts möjlighet att integrera sina kunskaper i kemi från olika delområden för att förklara fenomen i omvärlden samt diskutera problemställningar med stöd av olika kunskaper från olika delar av kemin. Eleverna har även getts möjlighet att utföra och medverka vid val av metod och utformning.

I svenska B har elever i en språksociologisk fältstudie getts möjlighet att samla, sovra och sammanställa material ur olika informationskällor för muntlig och skriftlig framställning, exemplifierat olika varianter av det svenska språket som sociolekter, dialekter och stilnivåer samt dra egna slutsatser. Vidare har elever i ett skriftligt prov getts möjlighet att tillägna sig litterära texter från upplysningsepoken, analyserat och tolkat litterära texter samt diskuterat texterna i förhållande till den miljö, den tid och det samhälle där de har uppstått.

Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?

Skolinspektionen bedömer att lärare i kemi A inte ställer andra krav för betyg än de som framgår av kursplanens mål och betygskriterier. I svenska B och historia A ställer vissa lärare krav som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier.

I varken dokumentanalyser eller intervjuer med lärare och elever framkommer någon information som indikerar att lärare i kemi A ställer andra krav för betyg än vad som framgår av kursplanernas mål och betygskriterier. Lärare i kemi A har således inte tagit hänsyn till ovidkommande underlag.

Utifrån intervjuer med lärare i svenska B och historia A framkommer indikationer på att vissa lärare, förutom kraven i kursplanernas mål och betygskriterier, även tar hänsyn till ovidkommande underlag i form av fastställd tidpunkt för inlämningar av uppgifter. Av intervjuer med elever i historia A framkommer ingen kännedom om detta krav då det enligt eleverna inte varit aktuellt med några sena inlämningar. Elevuppgifter som lämnas in vid senare tidpunkt än avtalat kan medföra svårigheter för lärarens bedömningsarbete. Utifrån de nationella betygskriterierna kan tidsfaktorn dock inte utgöra bedömningsgrund vid betygssättningen.

Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

Skolinspektionen bedömer att de kunskapskrav som lärare i historia A, kemi A och svenska B ställer för olika betyg överensstämmer med respektive kursplans betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

I varken dokumentanalyser eller intervjuer med lärare och elever framkommer någon annan information än att kraven för de olika betygsnivåerna i historia A, kemi A och svenska B speglar de kunskaper och förmågor som framgår av respektive kursplans betygskriterier. I intervjuer framkommer att lärare som undervisar i samma kurs samarbetar med att tolka och konkretisera kursplanernas mål och betygskriterier för att kunskapskraven för de olika betygsnivåerna i en kurs ska vara desamma för alla elever.

Av dokumentanalyser och intervjuer med lärare och elever i kemi A framkommer att lärarna ger eleverna möjlighet att i så kallade delprov i huvudsak visa upp kunskaper

och förmågor som framgår av betygskriterierna för G och Väl godkänt (VG). I ett så kallat slutprov, som har stor betydelse för en elevs betyg i kemi A, ges eleverna möjlighet att visa upp kunskaper och förmågor som framgår av alla betygskriterier. Vid konstruktionen av detta slutprov har lärarna utgått från ett så kallat rikspröv i kemi. Detta rikspröv har dock analyserats utifrån kunskapskrav och betygskriterier och uppgifter har plockats bort och lagts till. Trots detta framkommer vid dokumentanalys och intervjuer med lärare att vissa uppgifter på slutprovet mäter kunskaper för andra betygsnivåer än vad som anges i uppgiften. Skolinspektionen bedömer att detta dock inte får avgörande betydelse för en elevs betyg i kemi A, men kan ge elever en missvisande bild av de kunskapskrav som ställs. Av intervjuer med lärare och elever i kemi A framkommer att en helhetsbedömning av elevernas kunskaper görs vid betygssättningen. Denna helhetsbedömning överensstämmer med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

Lärares sammanfattningar och värderingar av olika underlag

Läraren ska vid betygssättningen använda all tillgänglig information, göra en allsidig bedömning och beakta även sådana kunskaper som eleven tillägnat sig utanför undervisningen. För betyget G ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för G, medan för betygen VG och MVG kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. Betygssättningen ska vara likvärdig. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har granskats huruvida lärare vid betygssättningen sammanfattar och värderar olika underlag på ett likvärdigt sätt samt om detta görs i enlighet med föreskrifter om hur betygskriterierna ska tillämpas vid betygssättningen.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?

Skolinspektionen bedömer att betyg i kemi A sätts utifrån en likvärdig, allsidig och saklig värdering. I historia A och svenska B sätts inte betyg utifrån en likvärdig, allsidig och saklig värdering av eleverna.

Av granskningen framkommer inget annat än att lärare i kemi A vid sin betygssättning sammanfattar och värderar den information om elevernas kunskaper och förmågor som läraren har haft tillgång till på ett likvärdigt, allsidigt och sakligt sätt. I historia A, kemi A och svenska B har eleverna haft möjlighet att visa sina kunskaper genom ett varierat och brett urval av underlag, till exempel inlämningsuppgifter, resultat på prov och laborationer. Vid intervjuer med lärare i granskade kurser betonas vikten av en helhetsbedömning av elevernas kunskaper vilket bekräftas i intervjuer med elever. Av intervjuer med lärare och elever framkommer att elevernas resultat på olika aktiviteter och uppgifter kontinuerligt dokumenteras och kommenteras bland annat vid så kallade avstämnings- eller utvärderingssamtal. I de fall läraren uppfattar att eleverna har svårt att nå målen ges eleverna, inom kursens tidsram, ytterligare möjlighet att visa upp sina kunskaper.

I historia A och svenska B tar dock vissa lärare hänsyn till ovidkommande faktorer, såsom inlämningsdatum, vid betygssättningen. Detta får till följd att de sammanfattar och värderar olika beroende på om eleven lämnat in i tid eller inte vilket innebär att betyg inte sätts på ett likvärdigt sätt mellan elever.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

Skolinspektionen bedömer att betyg i kemi A och svenska B sätts enligt Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan. Lärare i historia A sammanfattar och värderar inte underlag för betyget G i enlighet med Skolverkets föreskrifter.

Om inga särskilda skäl till undantag föreligger sätter lärare i kemi A och svenska B betyget G på elever som uppfyller kursplanens samtliga betygskriterier för betygsnivån G. Lärarna ger i intervjuer även exempel på sammanvägningar som överensstämmer med föreskrifterna om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan för betygsnivåerna VG och Mycket väl godkänt (MVG), att väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier kan väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier.

Av intervjuer med lärare i historia A framkommer att elever inte behöver visa kunskaper motsvarande alla betygskriterier för betyget G. Brister avseende ett eller ett par betygskriterier kan uppvägas av bättre utvecklad förmåga då det gäller de andra betygskriterierna för samma betyg. Enligt Skolverkets föreskrifter om tillämpning av betygskriterier i gymnasieskolan ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för betygsnivån G för att få det betyget. Undantag får endast göras i enstaka fall och då motiveras med särskilda skäl, som exempelvis funktionshinder eller andra personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för eleven att uppfylla kraven för ett visst kriterium. Enligt Skolinspektionens bedömning motiveras inte ovanstående sammanvägning med särskilda skäl. Då det gäller sammanvägningar för betygsnivåerna VG och MVG framkommer i intervjuerna med lärarna i historia A att dessa görs på ett sätt som överensstämmer med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

Uppföljning

Rektor på skolan ska senast den 8 juni 2011 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån myndighetens krav. Om åtgärder ännu inte vidtagits men planerats, ange tidplan för planerade åtgärder och ansvarig för genomförandet.

Redogörelsen skickas per post till Skolinspektionens avdelning i Linköping, att: Helena Boëthius, Box 330, 581 03 Linköping eller via e-post, till [he-
lena.boethius@skolinspektionen.se](mailto:helena.boethius@skolinspektionen.se). Ange Skolinspektionens diarienummer (Dnr 40-2010:1148) vid kommunikation med myndigheten angående granskningen.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Marie-Louise Hultman deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef
Helena Boëthius
Utredare/Föredragande

Bilaga

Författningsstöd och bedömningskriterier

Författningsstöd och bedömningskriterier

Skolinspektionens granskning av betygssättning i gymnasieskolan (II)

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag under dessa perioder är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

De bedömningspunkter som ingår i granskningen bedöms med utgångspunkt i följande:

Är uppgifter/aktiviteter³ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier?

- Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

Enligt 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (SKOLFS 1994:2), nedan kallad Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, uttrycker betyget i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier. I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen (SFS 1992:394) står "Det skall finnas betygskriterier för alla kurser som får förekomma i gymnasieskolan /.../ Vid betygssättningen skall läraren använda dessa betygskriterier".

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på att de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra och som ger underlag för bedömning och betygssättning relaterar till kursplanens mål och betygskriterier och inget därutöver. Bedömningen grundar sig också på om de kunskapskrav som ställs på enskilda elever överensstämmer med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna. Det innebär att kunskapskraven för en viss betygsnivå inte påtagligt avviker från betygskriterierna för just den betygsnivån.

³ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt⁴ vid betygssättningen?

- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?
- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

1 kap. 2 § första stycket i 1985 års skollag anges att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig. Enligt Lpf 94, 2.5, Bedömning och betyg, ska läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen, beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen samt göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen.

I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen står att Statens skolverk får meddela föreskrifter om betygskriterier för andra kurser än lokala kurser och för projektarbete. Enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för betygsnivån Godkänt (G) för att få det betyget. För betygen Väl godkänt (VG) och Mycket väl godkänt (MVG) kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. För samtliga betygsnivåer gäller att läraren kan bortse från enstaka betygskriterier om särskilda skäl föreligger, som exempelvis funktionshinder eller andra personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för eleven att uppfylla kraven för ett visst kriterium.

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på om lärares sammanfattande värderingar är likvärdiga, att tillgänglig information utnyttjas och sammanvägningen till ett betyg är allsidig, saklig och personneutral. Det innebär att sammanvägningen inte är slumpvis och/eller varierar mellan elever på oklara grunder. Bedömningen avser också huruvida lärare sammanfattar och värderar olika underlag vid betygssättningen i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan. Det innebär att undantag endast görs vid enstaka fall och motiveras av särskilda skäl.

⁴ Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.